

הטוב הערב והמועיל

הבנת משמעות לימוד תורה עפ"י ברכות התורה

ישנם שלושה סוגי ברכות שאנו מברכים:

- ברכות הנהנין** – אנו מברכים על הנאה שאנו נהנים כגון ברכת שהכל או בורא מיני בשמים.
- ברכות שבח והודיה** – אנו מברכים בשביל לשבח את הקב"ה או בשביל להודות לו על מה שעשה למעננו, כגון ברכת הגומל או ברכת שהחיינו.
- ברכת המצוות** – אנו מברכים לפני עשיית מצווה, כגון על הציצית על הנחת תפילין על נטילת ידיים.

1. לאיזה סוג שייכת ברכת התורה, לדעתך?

"מאי מברך? א"ר יהודה אמר שמואל "אשר קדשנו במצותיו וצונו לעסוק בדברי תורה" ור' יוחנן מסיים בה הכי "הערב נא ה' אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ועוסקי תורתך ברוך אתה ה' המלמד תורה לעמו ישראל" ורב המנונא אמר "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו ברוך אתה ה' נותן התורה" אמר רב המנונא זו היא מעולה שבברכות הלכך לימרינהו לכולהו: (ברכות דף י"א)

2. וכדעת מי ההלכה?

בכל יום, חייב אדם לברך שלוש ברכות אלו, ואחר כך קורא מעט מדברי תורה. ונהגו העם, לקרות ברכת כוהנים, ואלו הן הברכות: **ברוך** אתה ה' אלוהינו מלך העולם, אשר קידשנו במצותיו וציוונו על דברי תורה. **והערב נא** ה' אלוהינו, את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך כל בית ישראל, ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך כל בית ישראל לעולם, יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה; ברוך אתה ה', נותן התורה. **ברוך** אתה ה' אלוהינו מלך העולם, אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתך; ברוך אתה ה', נותן התורה. {הרמב"ם הלכות תפילה פרק ז}

3. אם-כן בברכת התורה יש 3 ברכות. ואין שום מצווה אחרת שאנו מברכים עליה 3 ברכות!! מדוע?

4. נסה למצוא בהן את 3 הסוגים?

5. האם יש משמעות לסדר שבברכות התורה?

כן! שלוש ברכות –שלושה סוגים, שלושה שלבים. ראשית, מקיימים את המצווה לתועלתנו, כדי שנקבל שכר עליה, או כדי להתקדש על ידה. אחר כך מתחילים גם להנות ממנה, ובסוף בעז"ה גם מגלים למה היא הכי טובה. לכן אנו מברכים על התורה, 3 ברכות ולכן דווקא בסדר הזה.

6. הסבר מה המסר בכך שיש 3 ברכות לתורה, ושהן דווקא בסדר הזה?

הטוב הערב והמועיל

אם נעמיק בשלוש סוגי הברכות נגלה שהן כנגד 3 סוגי סיבות למעשים שלנו:

- הערב** – כדי שיעננו, בשביל הכיף. –ברכות הנהנין.
 - המועיל** – כדי שתצמח לנו תועלת מהמעשה. –ברכות המצוות.
 - הטוב** – כי זה מעשה טוב, מוסרי, וכך ראוי לעשות. –ברכות השבח וההודיה.
- לדוגמה: אנו רואים אדם שאוכל גלידה ושואלים אותו: מדוע אתה אוכל את הגלידה?
מר כיףכיף יענה: כי זה טעים לי.
מר חסון יענה: כי זה בריא לי, זו גלידה טבעית עם פירות וגם ויטאמינים.
ומר טוביה יענה לנו: כי סבתא שלי קנתה לו ואם אני לא אוכל היא מאוד תפגע.

7. הסבר כיצד ניתן להסביר ריצת בוקר כמעשה "מועיל", כמעשה "טוב" וכמעשה "ערב" ?